

תוכנית הקורס ורשימת קריאה לקורס

סמסטר 1 שנה 2023

בית ספר: בית ספר ברוך איבצ'ר לפסיכולוגיה M.A.

מיומנויות יעוץ והנחיה חלק א

מרצים/ות:

ד"ר יעל בן דוד yael.bendavid@runi.ac.il

עוזרי/ות הוראה:

ד"ר יעל בן דוד yael.bendavid@runi.ac.il

מספר הקורס:	81050	סוג הקורס:	סדנה	שעות שבועיות:	2	נקודות זכות:	2
דרישות הקורס:	עבודה מסכמת	קוד קבוצה:	231810501	שפת לימוד:	עברית		

נושאי הקורס

עבודת הפסיכולוגיה החברתית מתמקדת בהבנת הפרט בחברה. בהקשר זה, עליהם לעמוד על המורכבויות השונות הנובעות מהתארגנויות ודינאמיקות של פרטים בקבוצות, צוותים וארגונים. מכיון שכל התארגנות מורכבת מפרטים, יש צורך לאבחן ולעבוד עם כמה מוקדים בו זמנית: מערכות היחסים והתפקידים בקבוצה, התהליכים הפסיכודינמיים בתוך הקבוצה, יחסים בין הקבוצה לקבוצות אחרות, בין הקבוצה לארגון, ומערכת יחסי הגומלין בין הפרט לקבוצה ובין הקבוצה לפרט. כל זאת תוך העמקת מיומנות הרפלקציה האישית, שמחדדת את יכולת האינטרוספקציה והמודעות העצמית של היועץ, ומהווה כלי מרכזי בעבודתו.

מטרות הקורס

מטרת הקורס הינה ללמד ולהכשיר את הפסיכולוגיה החברתית לעבודה מיטבית עם קבוצות וצוותים

בתוך אקוסיסטם ארגוני, תוך הבנה של כל יחסי הכוחות במערכת ומטריצת הקשרים הבינאישיים בתוך הקבוצה, כולל מערכת היחסים בינו לבין הקבוצה ובין הקבוצה לעולם בחוץ. הלמידה תכלול הקניית ידע ותיאוריות, רכישת כלים ומיומנויות הנוגעים לעבודת מנחה הקבוצה, ולמידה התנסותית. זו תתבצע דרך התנסות בחיי קבוצה וניתוח תהליכים קבוצתיים, העמקת המודעות העצמית ופיתוח תפיסת תפקיד אישית והתנסות בהנחיית קבוצה בסמסטר ב'.

הקורס יהווה "מעבדה" התנסותית לרכישת מיומנויות לעבודת הפסיכולוגית החברתית. חלק מהשיעורים יתמקדו בתרגול תוך שימוש במשחקי תפקיד וסימולציות מדמוי "שטח" וחלקם יקנו תיאוריות ומודלים להבנה ולעבודה עם קבוצות וארגונים.

עיבוד והמשגת התהליכים יעשה תוך שימוש במודלים ותיאוריות רלוונטיות.

תהליך הלמידה בסמסטר א' יוקדש לרכישת ידע תיאורטי, בניית הקבוצה והיכרות עם מגוון מיומנויות הנדרשות לעבודת מנחה (כדוג' התבוננות רפלקסיבית, מתן משוב, אבחון תהליכים קבוצתיים).

תהליך הלמידה בסמסטר ב' יוקדש ללמידה מתוך התנסות בהנחיית הקבוצה.

מבנה ציון הקורס

1. עבודה מסכמת בתום הסמסטר (80%)

2. נוכחות והשתתפות פעילה לאורך הקורס, הגעה בזמן לשיעורים והגשת שלוש רפלקציות (20%)

נוכחות:

נוכחות חובה בכל השיעורים. בהתאם לתקנות התוכנית אין להעדר יותר משני שיעורים בסמסטר (גם אם ההיעדרות מוצדקת). כל סטודנט שיחרוג ממכסה זו לא יוכל לסיים את הקורס בשנה זו, לא יקבל ציון בקורס והשתתפותו בקורס תופסק.

במקרים מיוחדים יש לפנות עם אישורים מתאימים לרכזת הסטודנטים של התכנית אשר תעביר את ההחלטה להכרעת דיקן הסטודנטים.

מהי השתתפות פעילה?

א. שיתוף בידע ובתובנות מתוך ניסיונכם

ב. יכולת לרפקלציה אדאפטיבית

ג. יכולת לנילוי עצמי

ד. תרומה לקורס/לקבוצה על ידי העלאת שאלות, רעיונות, הצעות

ה. פתיחות ללמידה ולרעיונות- מוכנות לחקור את "עצמי" ואת הקשרים בינאישיים והקבוצתיים שלי ושל אחרים

ו. לקיחת אחריות אישית על תהליך הלמידה וההתפתחות לאורך השנה בקורס.

מכתבי רפלקציה:

עליכם להגיש שלושה מכתבי רפלקציה לאורך הסמסטר. הרפלקציה יכולה להיכתב בעקבות איזה מפגש שתבחרו. במסגרת זאת ניתן להרחיב לגבי רגע מסוים במהלך המפגש שמצאתם כמשמעותי או

חשוב עבורכם; אודות רגשות ותחושות שהתעוררו בכם בעקבות אירוע או דבר מה שנאמר במהלך המפגש, או בעקבות המפגש כולו. ניתן להרחיב לגבי נושא מסוים ששב וחזר במהלך המפגש תוך ניסיון לתעד ולהבין את המופעים השונים של הנושא. את המכתבים הרפלקסיביים יש להגיש למייל של המרצה ביום שני שמיד לאחר המפגש עליו בחרתם לערוך את הרפלקציה. כתיבת המכתבים נועדה לשרת אתכם כחלק מפיתוח המיומנות ההנחייתית. חשוב לציין כי אין ציונים על הרפלקציות (מלבד עובר/לא עובר). אני אוספת אותם במהלך הסמסטר כדי להקפיד על המסגרת אך אני לא אדברם רק בסוף, בפיזבוק אותו אכתוב לכם במטלה המסכמת.

***שיטת העבודה כמו סדר הנושאים יכולים להשתנות על פי צרכי הקבוצה .

שעות קבלת מרצה

יום שני, 18:00-19:00, בתאום מראש.

רשימת קריאה

תאריך	נושא	קריאה
שעור 1	הכרות- בניית קבוצה	רוזנסור, נ. ונתן, ל. (1997). קבוצה מה? בתוך נ. רוזנסור ול. נתן (עורכים) הנחיית קבוצות -מקראה. ירושלים: הוצאת מרכז ציפורי לחינוך קהילתי. החברה למתנ"סים, עמודים 11-30
שעור 2	הקדמה לתהליכים פסיכודינמיים בקבוצה	Whitaker, D. S. (2003). Using groups to help people. Routledge.
שעור 3	קריאה דינאמית של קבוצה עובדת: הקבוצה כשלם, תהליכים לא מודעים בקבוצה	חובה: Wells, L.J.(1997) הקבוצה כשלם: פרספקטיבה סוציו-אנליטית על יחסים בין-אישיים וקבוצתיים. מתוך: מקראת הנחיית קבוצות. עמ' 75-100 בעריכת נ. רוזנסור ול. נתן, הוצאת מרכז ציפורי רשות: וינברג, ח.(2008).הלא מודע החברתי. שיחות, כרך כ"ב, 2, עמ' 149-156. Douglas, T. (1983). Groups: Understanding people gathered together (Vol. 245). Taylor & Francis.

<p>רוזנוסר, נ. נתן, ל. (1997). (עורכים). הנחיית קבוצות. ירושלים: הוצאת מרכז ציפורי. פרק 9: מודל התפתחותי של טיפול קבוצתי קצר מועד (עמ' 187-200).</p> <p>רשות:</p> <p>Bennis, W. G., & Shepard, H. A. (1956). A theory of group development. Human relations, 9(4), 415-437.</p> <p>Tuckman, B. W. (1965). Developmental sequence in small groups. Psychological bulletin, 63(6), 384.</p> <p>Mackenzie, K. R., & Livesley, W. J. (1983). A developmental model for brief group therapy. Advances in group psychotherapy: Integrating research and practice, 101-116.</p>	<p>מודלים להתפתחות קבוצה</p>	<p>שעור 4</p>
<p>חובה:</p> <p>ליבסלי ו. ומקנזי. ר. (1983) תפקידי חברתיים בקבוצת פסיכותרפיה. בתוך רוזנוסר, נ. נתן, ל. (עורכים). הנחיית קבוצות - מקראה. ירושלים: הוצאת מרכז ציפורי לחינוך קהילתי. החברה למתנ"סים. פרק 11, עמודים 221-238</p> <p>רשות:</p> <p>זיו, י. ובהרב, י. (2001). מסע קבוצתי. תל-אביב, ישראל: הוצאת גל.</p> <p>פרק 9: תפקידים פסיכולוגים בקבוצה (עמ' 141-124)</p> <p>יאלום, א., לשץ, מ. (2006). טיפול קבוצתי: תאוריה ומעשה. ירושלים: כנרת הוצאה לאור.</p> <p>פרק 13: חברי קבוצה בעייתיים (עמ' 388-422).</p>	<p>תפקידים בקבוצה</p>	<p>שעור 5</p>
<p>חובה:</p> <p>רוזנוסר, נ. נתן, ל. (1997). (עורכים). הנחיית קבוצות: מקראה. ירושלים: מרכז ציפורי. פרק 14: מנחה הקבוצה (עמ' 299-311).</p> <p>רוטאן ס. ג. וסטון ו. נ. (2004). פרק 3: דינמיקות קבוצתיות והתפתחות קבוצות, פסיכותרפיה קבוצתית גישה פסיכודינאמית- תפקידי המטפל</p>	<p>מנחה הקבוצה</p>	<p>שעור 6</p>

<p>הקבוצתי, הוצאת אח בע"מ, עמ' 69-39</p> <p>רשות:</p> <p>בירן, ח. (1997). ניתוח יחסי מנחה-קבוצה ומהלך התפתחות הקבוצה לפי מודלים תיאורטיים של יחסי אובייקט. בתוך: נ. רוזנוסר, ול. נתן (עורכים), הנחיית קבוצות - מקראה (עמ' 218-201). המרכז לחינוך קהילתי על-שם חיים ציפורי.</p>		
<p>יאלום, א. ולשץ, מ. (2006). טיפול קבוצתי תאוריה ומעשה. ירושלים: כנרת הוצאה לאור. בתוך פרק 6: המטפל: לעבוד עם הכאן ועכשיו (עמ' 154-208).</p>	<p>תוכן ותהליך</p>	<p>שעור 7</p>
<p>McCormick and White: "Using Oneself as Instrument," pp. 49-62</p> <p>פרנץ, ר. וסימפסון, פ. (1999). עבודתנו הטובה ביותר מתרחשת כאשר איננו יודעים את אשר אנו עושים. תרגום: דנה שוורץ ואמיר קופרשטט. אנליזה ארגונית, גיליון 7, עמ' 13-20.</p> <p>http://www.igroups.co.il/fullart.asp?art=62</p>	<p>מיומנויות לייעוץ ולהנחיה- עבודה עם העצמי ככלי ועבודה במרחבי אי וודאות</p>	<p>שעור 8</p>
<p>Rioch, N.J (1997) עבודתו של ווילפרד בין על קבוצות. מתוך מקראת הנחיית קבוצות. עמ' 101-114, בעריכת נ. רוזנוסר ול. נתן, הוצאת מרכז ציפורי.</p>	<p>עבודתו של בין: הנחות יסוד בסיסיות</p>	<p>שעור 9</p>
<p>Berman, A. and M. Berger (2000). "The Division into Us and Them as a Universal Social Structure." <i>Mind and Human Interaction</i> 11: 53-72.</p>	<p>פסיכולוגיה של קבוצות גדולות ותהליכי הסלמה</p>	<p>שעור 10</p>

<p>Ben-David, Y., Ickeson, T., & Kaye-Tzadok, A. (2021). Lost in the matrix: Dialectical tensions in facilitating virtual video groups during COVID-19 pandemic. <i>Internet Interventions, 26</i>, 100445.</p> <p>ויינברג, ח. (2018) הפרדוקס של קבוצות אינטרנט : לבד בנוכחותם של אחרים. הוצאת אמציה. פרקים 4,7</p>	<p>פסיכולוגיה של קבוצות וירטואליות</p>	<p>שעור 11</p>
<p>Smith, K. K., & Berg, D. N. (1987). A paradoxical conception of group dynamics. <i>Human Relations, 40</i>(10), 633-657.</p>	<p>תהליכים פרדוקסליים בקבוצה</p>	<p>שעור 12</p>
	<p>סיכום הסמסטר</p>	<p>שעור 13</p>